

49. Ingurumen Buletina

2018ko abendua

1. Petrolioa ala diesela?
2. Enplegua eta klima: Konbergentzia politikoaren esperientziak
3. Enpleguak, enpleguaren eta planetaren etorkizunaren alternatiba
4. Herrien Eskara COP24 Klimaren goi-bileran
5. Katowiceko Klimaren goi-bilerak ez du balio

1. Petrolioa ala diesela?

Diesela edo gasolina? Badirudi hau dela hurrengo urteetan mugikortasunaren inguruan batzuk egin nahi duten eztabaida bakarra. Edo horrela saldu nahi digute behintzat. Baina diesela edo gasolinaren artean aukeratu beharra ez da eztabaida bat, etorkizunean mugikortasunak izango dituen erronkak ezkutatzeko bidea besterik ez da.

Dieselak kutsatzen du, asko kutsatzen du, eta gasolinak ez ala? Biak dira mugikortasun eredu kaltegarri baten lekuko eta horregatik biak desagertu behar dira. Gasolinaz dabilen auto bat ez da izango mugikortasun jasangarriaren ikur inoiz. Aldatu behar dena ez da erregaia, aldatu behar dena mugikortasun eredia da.

Erregai fosilen inguruan dugun eztabaidan askok auto elektrikoa jartzen dute irtenbide gisa. Baina hau ere irtenbide faltsua izango litzateke. Trantsizio energetikoaz ari garenean beti azpimarratzen dugu energia iturriak aldatzeaz gain energia kontsumoa ere asko murriztu beharko dugula, klima aldaketari aurre egin eta etorkizun iraunkor bat izan ahal izateko.

Azken egunetan norabide honetan espainiar gobernuak hainbat neurri hartzeko asmoa adierazi du, baina neurri hauek ez dira nahikoak. Iragarri dute 2040rako debekatu egingo dutela diesel eta gasolina autoen salmenta. Beranduegi garraioak eragiten dituen berotegi efektuko gasen murrizketarako, klima aldaketa hemen da jada.

Urriari plazaratutako IPCCren (Klima Aldaketarako Nazioarteko Lantaldea) azken txostena, Katowicen (Polonia) egiten ari diren Klimaren Goi Bileran oinarri zientifikotzat hartzen dena, oso argia da zentzu honetan. Trantsizio energetikoari dagokionez, energia fosilak alde batera utzi eta energia berriztagarriak garatu behar direla dio. Beraz espainiar gobernuak 2040rako iragarritako neurria okerra da eta berandu iristen da.

Tarteka eta modu isolatuan hartzen ari diren neurriak ez dira nahikoa. Irtenbidea mugikortasun eredia aldatzean datza. Mugikortasun eredu berri hau erregai fosiletatik eta gehiegizko mugikortasunetik at egon behar da. Mugikortasun eredia aldatzeko ondorengo neurriak hartu daitezke:

- Epe laburrean auto kutsatzaileenei prezioa eta tasak igotzea.
- Mugikortasun elektrikoa bultzatzea.

- Merkantziak ibilgailu elektrikoen bidez banatzea.
- Lan esparruan mugikortasun planak ezartzea.
- Zirkulatzeko batez besteko abiadura gutxitzea.
- Espazio publikoetan aparkalekuak arautzea.
- Garraio publiko sare erabilgarri bat lurralde osorako, ez soilik hiri eta herri handientzat.
- Oinezko mugikortasuna bultzatu.
- Ibilgailuak konpartitzea bultzatu.
- Bizikletaz mugitzeko plangintzak aurrera eraman.
- Espazio publikoen banaketa aldatu.

Mugikortasun ereduaren aldaketa hau trantsizio energetikoari oso loturik dago, baina baita gure ekoizpen eta kontsumo ereduari ere. Beraz, neurri hauez gain beste batzuk ere beharrezkoak izango dira klima aldaketa txikiago bat nahi badugu. Eztabaida ere erregai mota bat edo beste erabiltzetik haratago eraman behar dugu, klima aldaketa jada gurean dagoen honetan ez da nahikoa diesela erabili beharrean gasolina erabiltzea, etorkizunean nola mugituko garen da gakoa.

2. Enplegua eta klima: Konbergentzia politikoaren esperientziak

(Mikel Novalen interbentzioa Lisboako Topaketa Ekosozialistetan)

Krisi sistemikoa bizi dugu. Era berean, egoera sozial bidezkoago, demokratikoago eta iraunkorragoetara bidea egitea premia da. Klima aldaketa bezalako erronka globalei aurre egiten diegu, gizateriaren, planetaren eta, beraz, langileriaren etorkizuna jokoan baitago. Sindikalismoa funtsezko subjektu politikoa izan behar da klima aldaketaren aurkako borrokan. Aldaketa sakona egin behar da, eraldaketa soziala, ekologikoa, feminista eta demokratikoa. Horrek, bizitzaren eta planetaren iraunkortasuna zentroan jartzen duen sindikalismoa eskatzen du. Eta baita sistemaren erabateko eraldaketaren ikuspegia partekatzen duten gainerako gizarte eragileekin aliantza ere.

Kapitalismoak pertsonak zatituta egotea nahi du, gure artean aurrez aurre jarrita. Pobreen arteko gerra nahi du. Gure indarra kolektiboa dela badakielako. Sareak eraiki behar dira, eta hori sindikalismoaren oinarrian dago. Norabide oneko aldaketak beti dira gizartearen antolaketaren ondorio. Klase interesen aldeko indar korrelazioa eraiki behar da, eta hori mobilizazioaren eta borrokaren bidez egin behar da. Logika eta dinamika horretan kokatu behar da klima aldaketaren aurka borrokatzeko erronka. Eraldaketa soziala, ekologikoa, feminista eta demokratikoa izan dadin, premia da:

a) Giza eskubideak, eskubide sozial eta ekonomikoak, eta ingurumenekoak lehentasun ELAren konpromisoa da belaunaldi berriko Merkataritza Akordio eta Tratatuaren aurka borrokatzea, zeinak nazioarteko kapitalaren zirkulazio askatasuna blindatu eta nazioarteko sistema juridikoa birlandu nahi duten. Inpunitatearen arkitektura da eta konfrontatu egin behar da. Horren aurrean, nazioarteko araudi lotesleak aldarrikatzen ditugu, adibidez, Herrien Tratatuaren enpresa transnazionalak kontrolatzeko. Giza eskubideak, eskubide sozial eta ekonomikoak, kulturalak eta ingurumenekoak errespetaraziko dituen. Eskubide hauek errespetatzea izan behar da lehentasuna, kapitalaren interesen gainetik.

b)Produktzio, banaketa eta kontsumo ereduaren aldaketa
Egungo sistema ekonomikoarekin jarraitzeak hondamendira garamatza. Zalantzarik gabe, egungo

ekoizpen eredia bai ala bai aldatuko da. Eztabaidan dagoena aldaketaren orientazioa da. Planetaren interesek eta herritar gehienen interes sozialek bultzatzen dute aldaketa, edo planetaren muga fisikoek, gutxiengo bat aberastu eta ezberdintasunak larriagotuko diren agertoki batera eramango gaituzte. Beraz, sindikatu gisa, egin dezakegun okerrera erronka honi aurre ez egitea da, kontuan izanda lantokietan eragiten dugula, nagusiki gatazka ekologikoa eta klasekoa gertatzen den lekuan.

Ekoizpen ereduaren eraldaketak gizartearentzat beharrezkoak diren eta ingurumen ikuspuntutik iraunkorrak diren jarduerak garatzea dakar. Eta helburu horiek betetzen ez dituzten jarduerak murriztea. Ekonomiaren eraldaketa ekologikoak eta sozialak bidezko eraldaketa kontzeptua txertatu behar du. Enpleguan gertatzen dena aurrean ezin dugu bestaldera begiratu. Egin dugun azterlan batean frogatzen da Hego Euskal Herrian 106.000 lanpostu berde sortu daitezkeela hainbat sektoretan.

Konbergentzia esperientziei dagokienez, mugimendu sindikalaren eta mugimendu sozialen arteko hainbat borroka bateratuetan parte hartzen dugu:

a) Euskal Herriko Eskubide Sozialen Karta

Hasieran sindikala izan zen prozesua, ondoren gizarte eragileekin aliantzan, defendatzen genuen eredu alternatiboa adosteko lan bat egitea erabaki zen (hau da, ez zela nahikoa ezartzen ziren neurriak errefusatzeko). Gogoeta horren ondorioz, urtebete baino gehiagoko parte hartze prozesu bat jarri zen martxan, hainbat udalerritan bilerak eginez, eta horrek ekosozialistatzat edo ekofeministatzat har daitekeen alternatiba bat ekarri zuen.

b) Frackingaren aurkako mugimendua

Euskal erakundeek botere ekonomikoaren zerbitzura dihardute, bereziki automobil industriaren eta enpresa energetikoen zerbitzura. Horrela, energi politikek erregai fosilen aldeko apustua egin dute, %100ean berriztagarria den eszenatoki batera igarotzeko beharri bizkarra emanaz. Frackingaren aurkako mugimendu zabalak, ELAk barne, gizartearen zati handi bat bildu eta mobilizatu du. Lan handia egin da frackingaren ondorioak azalduz, baita erregai fosilak uzteko beharra ere. Frackingaren aurkako kanpainan, Herri Ekimen Legegilea aipatu behar da, Legebiltzarra eztabaida horretara behartu zuena. Momentuz, frackinga gelditu da. Baina borroka aurrera doa. Eusko Jaurlaritzak duela ia hilabete baimena eman du euskal lurraldearen zati zabal batean esplorazioak egiteko.

c) Abiadura Handiko Trenaren aurkako borroka

Gure herrialdean mugikortasun arazo garrantzitsuak ditugu, bai pertsonenak bai merkantzienak. Trenbide sare desagoki eta zaharkitua ere badugu. Testuinguru horretan, AHTari diru kopuru handia ematea erabaki da, mugikortasun arazo horiei erantzuten ez diena. AHTren aurkako borroka ez du lanak geldiaraztea lortu. Hala ere, iritziz sozial zabal bat sortzeko balio izan du, azpiegitura hau ez dela ekonomikoki, sozialki eta ingurumen ikuspuntutik iraunkorra. Eta botere politikoarekin bat datorren gutxiengo boteretsu bati diru publikoz aberastea izan dela apustua.

d) Hondakinen errausketaren aurkako borroka

Gipuzkoako egungo gobernuak erraustegia eraikitzen ari da. Alferrikako azpiegitura handien barruan kokatzen den beste proiektu bat da. ELAk beste eredu bat defendatu du: hondakinak murriztea, berrerabiltzea eta birziklatzea, eta, era berean, ekoizpenaren, banaketaren eta kontsumoaren

eremu guztietan neurriak hartzea, norabide horretan joateko. Errausketaren aurka borrokatzen ari gara eta hondakinak gaika biltzeko sistema eraginkor baten alde egiten dugu.

Arlo horretan borroka garrantzitsua egiten ari da. Joan den urriaren 27an erraustegiaren aurkako manifestazio jendetsua egin zen Donostian, 10.000 pertsona baino gehiagok parte hartu zutelarik.

AHTaren eraikuntzak eta Gipuzkoako erraustegiak beste elementu bat dute komunean, langileen esplotazio egoera. Erakundeek erabaki dute azpiegitura horiek katean azpikontratatu egin behar direla Eta eskuak garbitzen dituzte, ez dute lan-baldintzen erantzukizuna hartzen. Ondorioz, euskal AHTren obretan 9 langile hil dira. Hainbat salaketa jarri ditugu soldata eta bukaezinezko lan jardunaldiak salatzen. Alferrikako azpiegitura horiek enplegua sortzen dutela esaten dutenak eta beraien gezurrak agerian geratzen dira.

Egungo egoera ikusita, sindikalismoak alternatiba ekosozialistaren funtsezko parte izan behar du. Ezin da alternatiba sozialik egin, ikuspuntu ekologikoa, feminista eta demokratikoa kontuan hartu gabe. Horretarako, egungo eredu ekonomiko eta politikoa modu eraginkorrean borrokatu nahi duten eragileen lan moduak aldatu behar dira. Sindikalismoari dagokionez, lantokietan zein kalean jarduteko moduak egokitu behar ditu aipatutako erronkei erantzun eraginkorra emateko.

3. Enplegu klimatikoak, enpleguaren eta planetaren etorkizunaren alternatiba

ELAk TUEDen (Trade Union for Energy Democracy, bere sigletan ingelesezko sigletan) parte hartzen du. Ekimen globala eta multisektoriala da, eta bere helburua energiaren kontrol demokratikoan aurrera egitea da, krisi klimatikoari, pobrezia energetikoari, lurren eta herrien degradazioari aurre egitea, eta langileen eskubide eta babesaren aurkako erasoei aurre aurre egitea da. 21 herrialdeetako 72 sindikatu eta erakunde osatzen dute elkarteak, eta aurrerantzean ekimen eta kanpainen parte hartuko dugu guk ere.

Azaroaren 22an, TUED eta klima aldaketaren aurkako beste mugimendu batzuen arteko bilera egin zen, eta ELAk ere hartu zuen parte. Lanpostu klimatikoaren alde sindikatuek eta gizarte mugimenduek egin beharreko borrokaren artikulazioa landu zen. Mundu osoko sindikatuek eta klima aldaketaren aurkako borrokan lanpostu klimatikoaren aldarrikapena egiten duten eragileek parte hartu zuten.

Akordio nagusienetako bat enplegu horiek suposatzen duten alternatiba erreala izan zen. Alde batetik, emisio sortzaile handiak izateagatik sektore batzuetan sortuta den langabeziarentzat irtenbidea bat dira. Eta bestetik, klima-aldaketa geldiarazten dute. Lanpostu horiek hainbat sektoretan sortuko dira, hala nola energia berriztagarriak, eraikuntza iraunkorra, nekazaritza ekologikoa edo garraioa.

Hainbat esperientzia ezagutu ditugu eremu honetan, eta oso desberdinak dira herrialdearen arabera. Britainia Handian, adibidez, "Milioi bat lanpostu klimatiko" kanpaina mugimendu klimatikoetatik sortzen da, baina sindikatu batzuk integratu egin dira eta orain bere aldarrikapenaren parte da. Alderdi laboristak ere bere egin du.

Hego Afrikako kanpaina herrialde honetan ospaturiko Klimaren Gailurrean sortu zen. Langabezia tasa altua izanda, sindikatuek hasiera batean babestu zuten. Baina Gobernuak Europako enpresa multinazionalekin kontratuak egitera mugatu zuen kanpaina, eta sortutako enplegu asko herrialdetik kanpo sortu ziren. Sindikatuen eta ekologisten arteko banaketa areagotu egin da. Adibide garbia da alternatiba lokala izan behar dela esateko. Horrela ez bada, kapitalismo tradizionalak aurpegia garbitu eta berdez margotzeko balio dezake, baina kapitalismo basatia izaten jarraituko du.

Norvegian ere kanpaina hori egiten ari da. Adibide hau oso esanguratsua da petrolio eta gas ekoizpen handiko herrialdea delako. Aitortzen dute beraien ongizate estatua energia fosilaren ustiapenarekin lotuta dagoela, baina, aldi berean, badakite energia mota hori bere amaierara iristen ari dela, eta inoiz baino beharrezkoagoa dela trantsizio energetikoa egitea aldarrikatzen dute. Hortik sortzen da kanpaina. Sindikatuek presentzia handia izan dute mugimendu horren sorreran. Ez denek. Hasieran petrolioaren sektoreko sindikatuek ez zuten parte hartzen, baina orain gehiago hurbiltzen ari dira, etorkizunerako irtenbidea dela uste baitute. Urtero konferentzia bat egiten da enplegu klimatikoen inguruan, non alderdi politiko guztiek parte hartzen duten. Azkenengoan Norvegiako Lehen Ministroak hartu zuen parte. Norvegiako elizak ere babesten du. "Milioi bat lanpostu klimatikoen aldeko kanpaina", Norvegian, beste inon baino indartsuagoa da.

ELAK barneratuta du enplegu klimatikoekin irtenbidea ematen zaiola klima aldatetari eta honek enpleguan eragingo dituen ondorioei. Garrantzitsua da Euskal Herriko sindikalismoak enplegu klimatikoen alternatiba eta aldarrikapena jasotzea. Arazoaren eta konponbidearen parte gara.

4. Herrien Eskaera COP24 Klimaren Gailurrean

Abenduan, Katowiceko (Polonia) COP24an, Parisko Akordioa aurrera eramateko arauak ezarriko dituzte, eta politika horiek milioika pertsonaren bizitzan eragingo dute. Berotegi efektuko gasen isurketengatik eta aurrerapenak oztopatzeagatik ardura gehiena duten herrialdeek, beren ekintzengatik ardura hartu behar dute. Eta erregai fosil gabeko etorkizun baterantz egin beharreko trantsizio global, justu eta ekitatiboaren kostu gehienak beren gain hartu behar dituzte.

Krisi honek premiazko ekintza anbiziotsua eskatzen du. Eta ambizio hori pertsonen bizitzan eta giza eskubideetan zentratu behar da, ekitate eta erantzukizun historikoko printzipioetan oinarrituz. Mundu osoko jendearekin eta herriekin – ez kutsatzaile handiekin – aliatzea eskatzen diegu, eta krisi klimatikoari aurre egiteko berehalako erabakiak hartzea:

- a) Erregai fosilak lur azpian geratzea eta herrialde garatuak 2030erako %100 energia berriztagarrietan oinarritutako bidezko trantsizioarekin konprometitzea.
- b) Gobernuak erregai fosilen industriarako dirulaguntzak ezabatzea eta frackinga eta erregai fosilak esploratzeko eta ateratzeko beste teknika batzuk debekatzeko konpromisoa hartzea.
- c) Nazioarteko ikatz proiektu berrientzat berehalako moratoria onartzea.
- d) Soluzio faltsuak errefusatzeko, hala nola, karbono konpentsazioak, Garapenerko Mekanismoak edo REDD+ programak eta horien antzekoak, eta nazioarteko moratoria ezartzea georingeniaritzari.
- e) Nekazal lurak elikagaiak ekoiztea ez den jardueretara ez zuzentzea, energia berriztagarri gisa biomasa bultzatzeari uztea eta erregai fosilen ordeko gisa bioerregaiak eta bioenergia baztertzea.
- f) Sistema energetikoak eraldatzea sistema garbiagoak eta seguruagoak sortzeko eta pertsona eta komunitateak ahalizteko.
- g) Karbonoa xurgatzeko luraren lehengoratzeko ekologikoa bultzatzea.
- h) Demokrazia energetikoa, lan aukera berriak sortzea, energia berriztagarriaren banaketa bultzatzea eta ekonomia ekstraktiboen eraginak pairatzen dituzten komunitate eta langileak babestea helburu duen trantsizio justua bultzatzea.
- i) Nekazaritzaren eta ekologiaren arloko praktikak eta elikadura burujabetza onartzen dituzten politikak bultzatzea, "Nekazaritza Klimatikoki Adimenduna" ren ordean.
- j) Klima ekintzarako merkatuarenak ez diren estrategiak bultzatzea eta babestea, hala nola, klima irtenbide komunitarioak eta ez korporatiboak, eta ezagutza tradizionala, praktikak, jakinduria eta erresilientzia ezagutzea eta herri horiek beren lurraldeetan duten eskubidea babestea.
- k) Garapen-bidean dauden herrialdeekiko betebeharrak ekonomikoak betetzea Klimaren Funtz Berdea hornituz, ekintza bizkortzeko, 1,5 gradu zentigradoko tenperatura globalaren hazkundearen azpitik mantentzeko eta migrazio klimatiko egoeran dauden pertsonen eta klima aldaketak eragiten dien pertsonen egokitzapena eta babesa areagotzeko.

- l) Klima elkarrizketetan korporazioen interferentziak amaitzea eta korporazioek eta haien ordezkariak negoziatioetan parte hartzeko edozein saiakera ekiditea.
- m) Garatutako herrialdeek beren parte batetzea, berotegi efektuko gasen isurketekin krisi hau eragiteagatik erantzukizun historiko handiagoa izanez.

Horiek dira, beraz, herrien eskaerak, baita ELArenak ere. Katowizen negoziatzen ari diren gobernuei dei egiten diegu kontinente guztietako mugimendu sozialen borrokan oinarrituz, ahots bakarrarekin ukazina den eskubidea exijitzen dugu, justizia klimatikoa.

5. Katowiceko Klimaren goi-bilerak ez du balio. Langileak mobilizatu egin behar dira bidezko trantsizioa exijitzeko

Adierazpen hau sindikalista eta klima-justiziaren aldeko militanteek sinatu dute; hauek Lisboan bildu ziren joan den azaroaren 22 eta 25a bitartean, Portugalgo Klima-Enpleguen Kanpainak eta Rosa Luxemburg Fundazioak deituta. Testua Nazioarteko IV Topaketa Ekosozialisten itxiera saioan plazaratu zen.

Katowiceko klimaren goi-bilerak ez du balio. Langileak mobilizatu egin behar dira bidezko trantsizioa exijitzeko.

Politikariak eta enpresarioak Katowicen (Polonia) bilduko dira abenduaren 3 eta 14a bitartean, klimari buruzko beste goi-bilera batean, hain zuzen COP-24 izenekoa, mundu mailako ekintza klimatikoa eztabaidatzeko.

Lehenik klima-aldaketaren errua egotziko diete eskuineko gobernu negazionistei, zeintzuk Pariseko akordioari uko egiteko mehatxuak bota dituzten. Gero beste hainbat dokumentu idatzi eta sinatuko dute.

Nazioarteko itun eta akordioek zigor gogorak ezartzen dituzte euretatik irten edo hautsi nahi dituzten herrialdeentzat. Hau dakigu merkataritzako nazioarteko akordioekin ikusi dugulako. Haatik, badakigu ere Pariseko Akordioari uko egiteak ez duela ondorioz, horrek ez baitu zigorrik eragingo. Baina jakitun gara Pariseko Akordioan jarraitzea ere ez dela kontsekuente izatea, haren

helburuak borondatezkoak eta ez lotesleak direlako; hauek, beteagatik ere, klima-aldaketa ero baterantz garamatzate.

Kapitalismoa ez da kapitalismoaren sendabidea izango. Krisi klimatikoari irtenbidea ematekotan hau behetik etorri beharko da.

Mundu guztiko gobernuek berehala erabaki behar dituzte bidezko trantsiziorako programak, karbono-osteko ekonomiarantz joan ahal izateko. Alabaina, Katowicen, aurreko hogeita zortzi goi-bileretan bezalaxe, gobernuek 2030ean edota 2050ean gertatu beharrekoaz mintzatuko dira, 2019 eta 2020rako konpromisoak hartu ordez (hots, boterean daudenean).

Une honetan ez dago energia-trantsiziorik martxan (ez bidezkoa, ez bidegabea) mundu mailako berotzea 2°Cra mugatzeko helburura hurbilduko duenik, hau zelarik Pariseko akordioaren xedea. "Business-as-usual" joerak (betiko moduan jarraitzeak) atea irekitzen dio klimaren kaoserantz eramango gaituen prozesuari.

Honek esan nahi du langileek auziari heldu behar diotela eta bidezko trantsizioaren alde borrokatu. Justizia soziala eta klimarena aldi berean lortu behar ditugu, hori baita orain bietako edozein irabazteko modu bakarra.

Hauek dira gure aldarriak:

- Erregai fosilen industrietan lan egiten dutenentzako prestakuntza programak energia berriztagarrietan eta energia-efizientziako enpleguetan; programa hauek berehala hasi behar dira.
- Energia sektorearen gaineko kontrol publiko eta demokratikoa.
- Hirietako garraio publiko eta kolektiboan inbertitzea, baita hiri eta herrialde arteko loturetan ere.
- Inbertsio masiboak eta enpleguak energia berriztagarrietako sistemetan.
- Gerra guztien amaiera, baita armen produkzio eta salmentarena ere.
- Produkzio-, banaketa- eta kontsumo-lineak arrazionalizatu eta bertokiratzea, pertsonen beharrezan araberako, ez irabazi-asmoaren mesedetan.

COP24ko saloietatik ez dugu ezer espero.

Gure itxaropen bakarra datza kapitalismoa lurperatzeko lanean ari direnengan. Mundu guztiko langileei dei egiten diegu mobiliza daitezten bizitzeko moduko planeta baten eta zibilizazioaren alde, eta bidezko trantsizioa helburu, euren lantokietan, komunitateetan zein haratago.